

Kaj delajo prostovoljci – razvrstitev delovnih nalog prostovoljcev v Sloveniji

Mateja Habjanič, Petra Mrkun, Jelena Pejić

Ključno vprašanje naše raziskave je bilo, katere delovne naloge najpogosteje opravljajo prostovoljci v Sloveniji. Na naše vprašanje je odgovorilo 694 udeležencev. Namen naše raziskave je bil oblikovati razvrstitev delovnih nalog prostovoljcev, in sicer s pomočjo kvalitativne metode utemeljene teorije. Z odprtim kodiranjem smo najprej dobile 30 kategorij 1. reda. Z nadaljnjim osnim kodiranjem pa smo dobile naslednjih 7 kategorij 2. reda: sodelovanje in organizacija družabnih aktivnosti, delo z ranljivimi, delo s specifičnimi starostnimi skupinami, izobraževanje, skrb za zdravje, nerazvrščene ter pisanje, objavljanje in administracija. Udeleženci so najpogosteje navajali kategorijo sodelovanje in organizacija družabnih aktivnosti (27 %), najmanj pogosto pa pisanje, objavljanje in administracijo (4 %). Naša razvrstitev je prva tovrstna razvrstitev prostovoljskih del v Sloveniji in predstavlja osnovo za nadaljnje preučevanje prostovoljskih del, predvsem v povezavi z demografskimi spremenljivkami.

Uvod

Prostovoljsko delo je široko področje, ki zajema mnogo različnih del. Čeprav ni plačano, ima določeno ekonomsko vrednost (Diez de Medina, 2020). Prostovoljci svoj čas posvetijo družbeno koristnemu delu, vendar s svojim delom marsikaj pridobijo tudi zase: lahko dobijo dostop do delovnega mesta, na katerem želijo delati v prihodnosti, imajo vloge, ki jih plačana dela ne zagotavljajo (so mentorji, vzorniki, podporniki), prispevajo k

izboljšanju kakovosti življenja v družbi, promovirajo družbeno vključevanje in povezovanje, prostovoljstvo pa jim lahko daje tudi osebno zadovoljstvo, izpolnjenost in podobno (Diez de Medina, 2020).

Študije prostovoljstva so nasploh pomembne iz dveh razlogov, ki izhajata iz pomena prostovoljstva (Dingle idr., 2001). Prvi je ta, da prostovoljstvo prispeva k bolj stabilni in povezani družbi. To pomeni, da so prostovoljci družbeno sredstvo za spodbujanje in krepitev vezi med ljudmi. Veliko ljudi se čuti izključene iz družbe zaradi lastnosti, ki jih imajo (npr. imajo duševno bolezen), ali zaradi situacije, ki jo doživljajo (npr. so brezposelni). Tem ljudem lahko vključitev v prostovoljstvo pomeni ponovno vzpostavljanje stika in zaupanja v družbo. Pridobijo lahko številne nove spretnosti, ki jim bodo pomagale premagovati ovire. Drug pomemben razlog pa je ta, da prostovoljstvo daje dodatno vrednost dejavnostim, ki jih zagotavlja vlada. Primer tega so lahko različni dnevni centri, v katerih prostovoljci pazijo otroke, ali pa prostovoljci, ki so razvažali hrano ljudem v času epidemije (Dingle idr., 2001).

Dosedanji opisi prostovoljskih del v Sloveniji

T. Rakar in sodelavci so leta 2011 opravili raziskavo z namenom analize civilne družbe. Ena od značilnosti, ki so jo preučevali, je bilo tudi prostovoljstvo in vrste del, ki jih prostovoljci opravljajo. Podatke o tem so pridobili s pomočjo intervjujev, ki so jih izvedli s predstavniki posameznih organizacij. Na podlagi odgovorov so ugotovili, da prostovoljci poleg svojih običajnih nalog izvajajo tudi dela, ki se nanašajo na vodenje in delovanje organizacij. Zato so delovne naloge, ki so jih najpogosteje navajali, tiste, ki se nanašajo na administrativna dela. Prav tako so ugotovili da so prostovoljska dela dejansko nujna za izvajanje dejavnosti nevladnih organizacij (Rakar idr., 2011).

V raziskavi (Gril idr., 2006) z namenom preučevanja značilnosti prostovoljnega dela mladih v Ljubljani so s pomočjo vprašalnikov in intervjujev opredelili, katere so najpogostejše delovne naloge mladih v različnih organizacijah. Če jih naštejemo po vrsti od najpogostejše, so to: druženje z uporabniki, organiziranje prireditev, izvajanje izobraževanj ali usposabljanj, pomoč pri tehničnih opravilih, administrativna dela, učna pomoč, izvajanje ustvarjalnih delavnic, ponujanje pravne pomoči, sodelovanje pri političnih akcijah ali športnih dejavnostih. Prostovoljec pri svojem delu opravlja povprečno pet različnih nalog. Poleg tega navajajo, da so ciljne skupine, s katerimi prostovoljci delajo, najpogosteje mladostniki, otroci, osebe s posebnimi potrebami ter starostniki (Gril idr., 2006).

Razvrstitev prostovoljskih del v tujini

Ameriška razvrstitev, ki je nastala v okviru Mednarodnega leta prostovoljcev (Dingle idr., 2001), zajema številna področja dela prostovoljcev (tabela 1).

Tabela 1: *Ameriška razvrstitev prostovoljskih del*

Kategorije aktivnosti	Primeri
delo v skupnosti	sodelovanje pri čistilni akciji
odzivanje na urgentna stanja	odstranjevanje posledic naravnih nesreč
vzdrževanje reda	nadzor za preprečevanje nasilja v skupnosti
skrb za ranljive	pomoč brezdomcem
osebna pomoč posameznikom	razvažanje hrane
pomoč otrokom in mladini	pomoč v dnevni centrih
človekove pravice in politika	kontaktiranje odgovornih za posamezno problematiko
religiozno prostovoljstvo	organiziranje pogrebov
izobraževanje	inštruiranje
skrb za zdravje	darovanje krvi
promoviranje znanja	pisanje člankov
skrb za okolje	protestiranje v okviru organizacije
zbiranje podatkov	intervjuvanje ljudi
oglaševanje	oglaševanje organizacije
zakoni in legalne dejavnosti	pomoč drugim pri razlagi zakonov
kultura	branje poezije na kulturnem dogodku
rekreacija	tehniška podpora pri športnih dogodkih

Mednarodni standard razvrstitve poklicev (ISCO-08) zajema tudi nekatere prostovoljske dejavnosti (Diez de Medina, 2020). Vsaka dejavnost ima dodeljeno kodo, ki vsebinsko izhaja iz konkretnega poklica. Tak pristop so uporabili, ker jim je olajšal urejanje in organiziranje prostovoljskih del. V opisu kode so namreč predstavili, kaj konkretno vključuje ta prostovoljska aktivnost. Tabela je zelo dolga in zajema več kot 50 različnih dejavnosti. Majhen in le naključen del preglednice smo predstavile v tabeli 2. Pod kodo 9412 je zapisana aktivnost priprava in serviranje hrane. Če to kodo poiščemo v Mednarodni klasifikaciji poklicev ISCO-08, vidimo, da se aktivnost uvršča med elementarne poklice (9), nadalje pod pomoč pri pripravi hrane (94), nato pod asistent za pripravo hrane (941) in na koncu pridemo do konkretnega poklica pomočnik v kuhinji (9412).

Tabela 2: *Del tabele Mednarodne razvrstitve poklicev, ki zajema nekatere prostovoljske dejavnosti*

Koda ISCO-08	Prostovoljska dejavnost
9313	pomaga pri pripravi na bližajočo se naravno katastrofo (varuje objekte)
9331	nudi prevoz ranljivim gospodinjstvom
9332	nudi prevoz živalim
9412	pripravlja in servira hrano ranljivim gospodinjstvom
9520	zbira denar za prostovoljsko organizacijo
9613	odstranjuje posledice naravne katastrofe
9621	razvažá sporočila, pakete
9629	donira kri, kostni mozeg ali organe

Po natančnem pregledu obeh razvrstitev smo ugotovile, da sta si med seboj zelo podobni. V prvi razvrstitvi so avtorji najprej navedli širše kategorije, ki so jih opisali s posameznimi konkretnimi dejavnostmi, ki so enake kot v tabeli 2. Gre torej za zelo podobno razvrstitev, s to razliko, da so Dingle s sodelavci (2001) na podlagi teh konkretnih primerov oblikovali širše kategorije.

Pri pregledu slovenske in tuje literature smo ugotovile, da v Sloveniji po nam znanih podatkih do sedaj še ni bila ustvarjena enotna razvrstitev delovnih nalog prostovoljcev. V slovenskih raziskavah so bile navedene le naloge, ki jih opravljajo prostovoljci. Rezultati naše raziskave bodo dopolnili ugotovitve preteklih raziskav, saj bomo z njimi ustvarile razvrstitev, ki bo podala celosten vpogled v to, katere so delovne naloge prostovoljcev, in bo uporabna v prihodnjih raziskavah na temo delovnih nalog prostovoljcev v Sloveniji.

Pred začetkom analize podatkov smo pričakovale, da bomo lahko ustvarile razvrstitev prostovoljnih delovnih nalog, ki bo vsebinsko podobna razvrstitvi ameriških avtorjev Dingle s sodelavci (2001). Pričakovale smo tudi, da se bodo delovne naloge razlikovale glede na tri demografske spremenljivke: spol, zaposlitveni status in izobrazbo.

Metoda

Udeleženci

V našo raziskavo je bilo vključenih 694 udeležencev. Od teh je bilo 551 žensk, 98 moških in štirje posamezniki, ki so označili spol »drugo«. 41 sodelujočih posameznikov ni podalo informacij o svojem spolu. Večina vključenih je bila zaposlenih (232), sledili so upokojeni posamezniki (176), študenti (125), brezposelni (93) in dijaki (26). 42 sodelujočih posameznikov ni podalo informacij o svojem zaposlitvenem statusu in stopnji izobrazbe. Večina vključenih je imela VII. ali VIII. stopnjo izobrazbe (312), sledili so tisti, ki so imeli V. ali VI. stopnjo (283), tisti s III. ali IV. stopnjo (38) in tisti s I. ali II. stopnjo izobrazbe (19).

Pripomočki

Udeležencem je bilo v spletni anketi zastavljeno vprašanje odprtega tipa: »Katere delovne naloge najpogosteje opravljate kot prostovoljec/prostovoljka? Možnih je več odgovorov.« Napisali so lahko torej poljubno število delovnih nalog, ki jih opravljajo kot prostovoljci. Poleg tega smo uporabile podatke avtorjev S. Lesjak in M. M. Šömen, ki so se ukvarjali s socialno-demografskimi značilnostmi prostovoljcev (»Kakšen je tipičen prostovoljec – socialno-demografski dejavniki, povezani z odločitvijo za opravljanje prostovoljskega dela v Sloveniji«), in sicer o spolu, zaposlitvenem statusu in zakonskem stanu prostovoljcev.

Postopek

Podatke smo zbirale prek spletne strani 1ka.si v okviru vseslovenske raziskave prostovoljskega dela pod okriljem Slovenske filantropije, ki deluje kot krovna organizacija na področju prostovoljske dejavnosti v Sloveniji. Zbiranje podatkov je potekalo v novembru 2020, in sicer tako, da smo povezavo do spletne strani 1ka.si delile na različnih spletnih straneh Facebook in prek e-pošte, pri čemer nam je pomagala tudi Slovenska filantropija.

Zbrane podatke smo obdelale s pomočjo programa Excel. Udeleženci so zaradi odprtega tipa vprašanja lahko napisali različno število odgovorov. Odgovori udeležencev, ločeni z vejicami, so predstavljali enote analize (npr. »izvajam delavnice, poučujem« pomeni dve enoti analize). Razvrstitev smo oblikovale na podlagi pristopa utemeljene teorije – kvalitativne metode

raziskovanja, ki omogoča urejanje in razumevanje podatkov neštevilčne narave ter oblikovanje teorije, modela ali razvrstitve. Od klasičnega raziskovalnega načrta se najbolj razlikuje v zaporedju korakov. Prvi korak je namreč določitev problema, temu pa sledi zbiranje podatkov, oblikovanje enotne analize in kodiranje najprej v kategorije 1. reda (odprto kodiranje) in nato še v kategorije 2. reda (osno kodiranje). Pri odprtem kodiranju enoto analize predstavljajo zbrani podatki, pri osnem kodiranju pa kategorije 1. reda. Na podlagi kategorij 1. in 2. reda oblikujemo teorijo, ki jo lahko preverimo s kvantitativnim raziskovanjem (Hacin Beyezoglu, 2019).

Najprej smo kategorizirale izjave prvih 50 udeležencev v kategorije 1. reda. Nato je vsaka kategorizirala še odgovore naslednjih 15 udeležencev. Preverile smo, ali smo bile skladne pri umeščanju enot analize v kategorije 1. reda. Ker smo bile skladne, je vsaka zase v kategorije 1. reda umestila še izjave 210 udeležencev. Tako smo dobile 38 kategorij 1. reda. Upoštevale smo vse odgovore udeležencev in tako smo v kategorije 1. reda razvrstile vseh 1210 enot analize, ki jih je podalo 694 udeležencev.

Oblikovale smo torej 38 kategorij, od katerih je imelo 8 kategorij frekvenco enot analize manjšo od 10, zato smo jih izbrisale in razvrstile v sosednje (pomensko smiselne) kategorije. Na koncu pa smo se odločile, da bomo upoštevale samo prva dva odgovora udeležencev. Ta odločitev nam je ponostavila obdelavo podatkov oz. seštevanje odgovorov v Excelu. Z upoštevanjem prvih dveh odgovorov smo v kategorije 2. reda razvrstile 991 enot analize. Ostale smo pri 30 kategorijah 2. reda, čeprav je nekaj kategorij imelo frekvenco enot analize manjšo od 10 (tabela 3). Odločile smo se, da jih obdržimo kot samostojne kategorije 2. reda, ker so vsebinsko zelo drugačne od ostalih. Čeprav je bilo v prvem postopku število enot analize za približno 20 % večje, menimo, da z manjšim številom enot analize nismo dobile bistveno drugačne vsebine in števila kategorij 2. reda, torej nismo izgubile pomembnih podatkov.

Nato smo pregledale kategorijo neuvrščene ter naredile kategorije 2. reda. Iz kategorije neuvrščenih smo izločile vsebinsko neustrezne enote analize. Kriteriji izločanja so bili, da je enota analize preveč splošno napisana, neprimerna ali nerazumljivo napisana. Izločenih je bilo 12 enot analize (npr.: »Vse možno«, »Ni dovolj časa za pisat; Lahko vam pošljem po mailu«, »govorec«, »Tiste, ki jih zmorem opraviti skoraj enakovredno ljudem, ki niso invalidi, kot sem jaz«). Pri oblikovanju kategorij 2. reda smo upoštevale vsebinsko podobnost kategorij in tako smo dobile 7 kategorij 2. reda.

Rezultati

Kategorije 1. in 2. reda

Tabela 3: Prototipični primeri enot analize, prikaz frekvenc enot analize ter predstavitev kategorij 1. in 2. reda

Prototipični primeri	<i>f</i>	Kategorije 1. reda (%)	Kategorije 2. reda (%)
Animatorstvo	16	Animiranje (1,6)	SODELOVANJE IN ORGANIZACIJA DRUŽABNIH AKTIVNOSTI (26,7)
Druženje	66	Druženje (6,7)	
Organizacija festivala	47	Organizacija festivala, dogodkov, dela, akcij (4,7)	
Pomoč pri izvedbi programov	66	Sodelovanje in organizacija aktivnosti (6,7)	
Izdelovanje voščilnic	10	Umetniško delovanje (voščilnice, predstave, fotografija, glasba) (1,0)	
Vodja dogodkov, vodja večdnevni aktivnosti	60	Vodenje (6,1)	
Delo v zatočišču za brezdomne	14	Delo z osebami z ovirami in ranljivimi skupinami (1,4)	DELO Z RANLJIVIMI (19,9)
Učenje slovenščine prosilcev za azil	19	Delo z migranti, tujci (1,9)	
Prostovoljna pomoč sosedom pri urejanju administrativnih zadev	64	Pomoč drugim (spremljanje, asistenca, informiranje) (6,5)	
Vozim in spremljam starejše ljudi (voznik sopotnik)	48	Pomoč starejšim - druženje, pomoč pri delu (4,8)	
Razdeljevanje hrane	20	Razvoz hrane ipd. (2,0)	
Zbiranje oblačil in hrane	11	Zbiranje oblačil, hrane, priprava hrane (1,1)	
Prevoz oseb preko Sopotnika	21	Prevoz ljudi (2,1)	

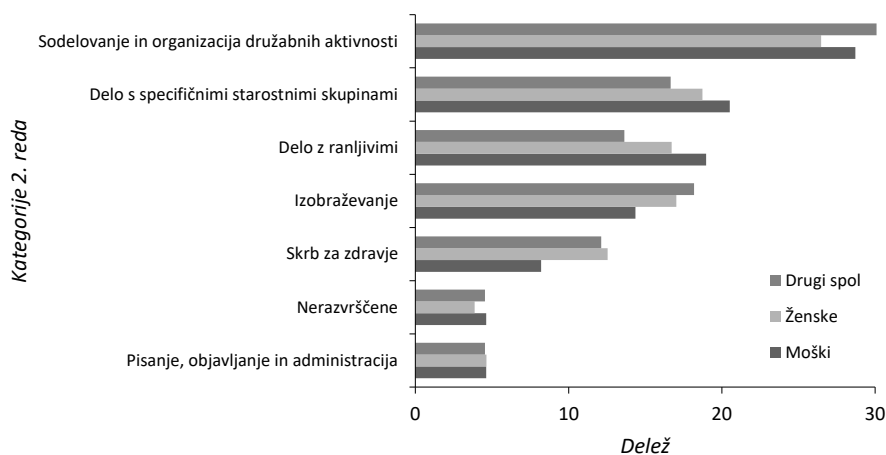
Prototipični primeri	f	Kategorije 1. reda (%)	Kategorije 2. reda (%)
Mladostnike učim žongirati	11	Delo z mladimi in odraslimi (1,1)	DELO S SPECIFIČNIMI STAROSTNIMI SKUPINAMI (16,8)
Druženje z otroki	40	Delo z otroki – druženje (4,0)	
Spremljevalec na izletih	33	Delo z otroki – varstvo (3,3)	
Učna pomoč	82	Učna pomoč (8,3)	
Mentorstvo	25	Izobraževanje, koordinacija (tudi mentorstvo) (2,5)	IZOBRAŽEVANJE (16,2)
Poučevati na področju zdravstva, šolstva	62	Izobraževanje, predavanje, učenje drugih (6,3)	
Vodenje delavnic	57	Izvedba delavnic (5,8)	
Pomoč pri računalništvu	17	Računalniška pomoč (1,7)	
Pomoč medicinskim sestram na oddelku za kardiologijo	15	Nega, zaščita, reševanje... aktivnosti povezane z zdravjem (1,5)	SKRB ZA ZDRAVJE (11,5)
Svetovanje	64	Svetovanje in psihosocialna pomoč (6,5)	
Športno treniranje otrok, odraslih, oseb z ovirami	25	Športno treniranje (vodenje treningov) (2,5)	
Pospravljanje, pomivanje, čiščenje	10	Čiščenje (1,0)	
Administrativna pomoč	22	Administracija (2,2)	PISANJE, OBJAVLJANJE IN ADMINISTRACIJA (4,2)
Promocija prostovoljstva	8	Oglaševanje, tudi oblikovanje oglaševalskih akcij (vabila, promocijski material) (0,8)	
Pisanje člankov	5	Pisanje člankov, vsebin (0,5)	
Objavljanje spletnih objav	7	Pisanje, objavlanje spletnih objav (0,7)	
Gasilstvo	46	Druge nerazvrščene (4,6)	NERAZVRŠČENO (4,6)

Opombe: Vsota vseh enot analize je znašala 991, kar pomeni, da je 694 udeležencev napisalo 991 različnih odgovorov oz. enot analize. Enote analize so predstavljali odgovori, ločeni z vejicami in vezniki (npr. »in«).

Udeleženci so največkrat navajali, da prostovoljno delajo v okviru sodelovanja in organizacije družabnih aktivnosti, temu sledi delo z ranljivimi, delo s specifičnimi starostnimi skupinami, delo v izobraževanju, skrb za zdravje, nerazvrščene ter kot zadnje pisanje, objavlanje in administracija (tabela 3). Udeleženci (5 %) so poročali tudi o opravljanju prostovoljnih nalog, ki se ne uvrščajo v zgoraj navedene kategorije. Te odgovore smo uvrstile v kategorijo neuvrščeni. Odgovori v tej kategoriji so bili vsebinsko zelo različni in so se pojavljali zelo redko. Primeri takih odgovorov so bili gasilstvo, delo na terenu in tolmačenje.

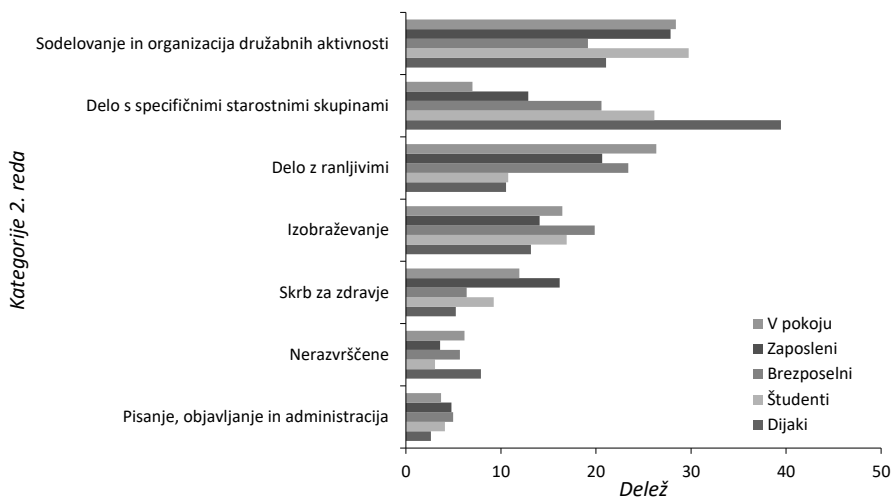
Delovne naloge prostovoljcev glede na spol

Slika 1: Prikaz deležev odgovorov prostovoljcev, ki se uvrščajo v posamezno kategorijo 2. reda, glede na spol udeležencev.

Moški pogosteje kot ženske in osebe, ki so označile, da pripadajo spolu »drugo«, navajajo, da v okviru prostovoljskega dela delajo s specifičnimi starostnimi skupinami in osebami iz ranljivih skupin (slika 1). Ženske bolj pogosto opravljajo prostovoljska dela, povezana s skrbjo za zdravje, osebe drugega spola pa pogosteje opravljajo prostovoljska dela na področju izobraževanja ter sodelovanja in organizacije družabnih aktivnosti. Če pogledamo vrednosti, se osebe največ ukvarjajo s prostovoljstvom, povezanim s sodelovanjem in organizacijo družabnih aktivnosti.

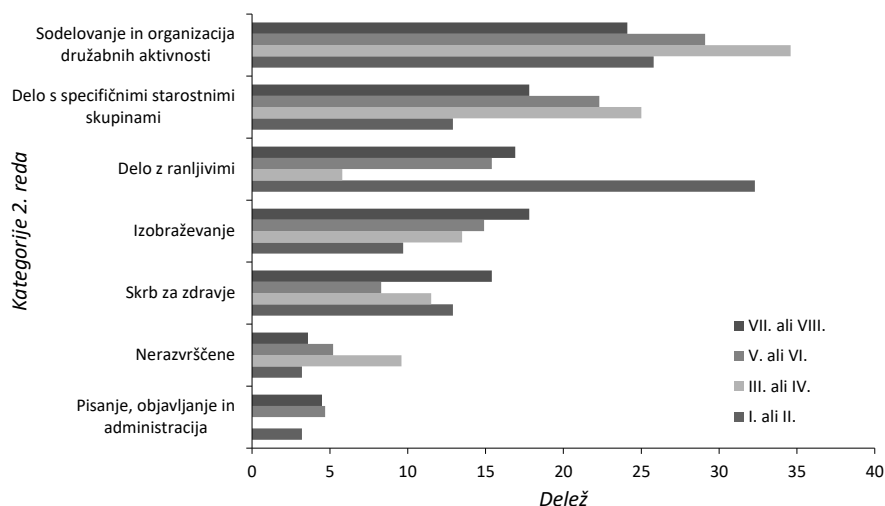
Delovne naloge prostovoljcev glede na zaposlitveni status

Slika 2: Prikaz deležev odgovorov prostovoljcev, ki se uvrščajo v posamezno kategorijo 2. reda, glede na zaposlitveni status.

Največ prostovoljskega dela na področju dela s specifičnimi starostnimi skupinami opravijo dijaki, največ dela z ranljivimi opravijo osebe, ki so upokojene, največ prostovoljsko izobražujejo brezposelni, prav tako le-ti največ pišejo, objavljajo in opravljajo administrativne naloge (slika 2). Najbolj se v prostovoljskih aktivnostih, povezanih s skrbjo za zdravje, udeležujejo zaposleni, študenti pa največkrat prostovoljsko sodelujejo in organizirajo družabne aktivnosti.

Delovne naloge prostovoljcev glede na stopnjo izobrazbe

Slika 3: Prikaz deležev odgovorov prostovoljcev, ki se uvrščajo v posamezno kategorijo 2. reda, glede na stopnjo izobrazbe.

Največ prostovoljskega dela na področju dela s specifičnimi starostnimi skupinami opravljajo tisti, ki imajo nedokončano ali končano osnovno šolo (I. in II. stopnja izobrazbe) (slika 3). Delo z ranljivimi opravlja največ posameznikov, ki imajo končano III. ali IV. stopnjo izobrazbe (nižje ali srednje poklicno izobraževanje). Poleg tega le-ti največkrat organizirajo družabne aktivnosti in sodelujejo pri različnih dejavnostih znotraj organizacije ter opravljajo raznolika prostovoljska dela iz kategorije nevrščeno, npr. delo z ljudmi na terenu, urejanje prostora ipd. Naloge v zvezi z izobraževanjem najpogosteje opravljajo tisti z najvišjo stopnjo izobrazbe, torej s VII. in VIII (univerzitetni program, specializacija po višješolskem strokovnem/univerzitetnem programu, magisterij/doktorat znanosti). Prav tako ti najpogosteje opravljajo dela, ki se uvrščajo v kategorijo skrb za zdravje. Pisanje, objavlanje in administracijo pa najpogosteje opravljajo tisti, ki imajo V. ali VI. stopnjo (gimnazija, srednja šola, višješolski strokovni program).

Razprava

Če našo razvrstitev primerjamo z ameriško razvrstitvijo prostovoljskih del (Dingle idr., 2001), se v naši ne pojavljajo kategorije, kot so vzdrževanje reda (nadzor za preprečevanje nasilja v skupnosti), religiozno prostovoljstvo,

zakoni in legalne dejavnosti ter varstvo okolja. Slovenija je relativno varna država, morda vzdrževanje reda kot prostovoljska dejavnost ni tako razširjena. Da bi lahko sklepale o politični ali religiozni motivaciji za opravljanje nalog v okviru prostovoljskega dela, pa bi potrebovale dodatne informacije. Udeležencev namreč nismo povpraševale po razlogih za opravljanje različnih prostovoljskih del, temveč smo jim le zastavile vprašanje o najpogostejših delovnih nalogah, ki jih opravljajo kot prostovoljci.

Ostale kategorije, pridobljene v raziskavi avtorjev Dingle idr. (2001), pa so zelo podobne, čeprav poimenovane drugače. Avtorice tega poglavja smo identificirale manj kategorij 2. reda, in sicer kar 10 manj. Glede na vsebinsko podobnost bi lahko povzeli, da naša kategorija pisanje, objavlanje in administracija vključuje kategorije promoviranje znanja in do neke mere tudi zbiranje podatkov, naša kategorija skrb za zdravje vključuje kategoriji skrb za zdravje in rekreacija, kategorija izobraževanje se ujema z istoimensko kategorijo v ameriški razvrstitvi, kategorija delo s specifičnimi starostnimi skupinami vključuje kategorijo pomoč otrokom in mladini, kategorija delo z ranljivimi vključuje skrb za ranljive, odzivanje na urgentna stanja in osebna pomoč posameznikom, sodelovanje in organizacija družabnih aktivnosti pa do neke mere delo v skupnosti, promocijo in kulturo.

Če pa pogledamo drugo v uvodu omenjeno razvrstitev prostovoljstva ISCO-08 (Diaz de Medina, 2020), smo v raziskavi identificirale naloge, ki so podobne tistim v razvrstitvi, vendar naše končne kategorije 1. reda ne vključujejo nalog, kot so odstranjevanje posledic naravne katastrofe, pripravljanje na bližajočo se naravno katastrofo, donacija organov in/ali kostnega mozga. Naša razvrstitev vključuje manj kategorij, je vsebinsko morda manj obsežna, vendar lažje razumljiva in bolj pregledna. Prilagojena je tudi slovenskemu kulturnemu prostoru.

Analize prostovoljskih del, ki so bile do sedaj izvedene v Sloveniji, so pokazale, da se prostovoljska dela izvajajo predvsem v okviru različnih društev (npr. študentska društva) (Gril idr., 2006; Rakar idr., 2011), kar se sklada z našo ugotovitvijo, da posamezniki s III. ali IV. (nižje poklicno ali srednje poklicno izobraževanje – 2/3 leta) stopnjo izobrazbe najpogosteje opravljajo dela, kot so vodenje različnih društev, sodelovanje in administrativna dela. Prav tako so raziskovalci ugotovili (npr. Gril idr., 2006; Rakar idr., 2011), da se mladi (predvsem srednješolci) najpogosteje ukvarjajo z deli, kot so druženja s pripadniki različnih starostnih skupin. Tudi rezultati naše raziskave so skladni s temi podatki, saj je iz njih razvidno, da tisti s I. ali II. stopnjo izobrazbe (nedokončana ali dokončana osnovna šola) najpogosteje opravljajo ta dela.

Pri primerjanju posameznikov z različnimi statusi glede na prostovoljsko delo, ki ga opravljajo, smo prišle do podobnih ugotovitev kot Gril idr. (2006). Dijaki in študenti namreč najpogosteje opravljajo prostovoljske aktivnosti, povezane z druženjem, sodelovanjem in organiziranjem družabnih aktivnosti. Tako kot Gril idr. (2006) tudi avtorice tega poglavja ugotavljamo, da se mladi redkeje prostovoljsko udeležujejo na področju pravne pomoči in v političnih akcijah. Je pa zanimivo dejstvo, da so v raziskavi avtorice Gril idr. (2006) mladi vendarle omenjali pravno pomoč in politične akcije, česar v naši raziskavi nismo zasledile.

V prihodnosti bi bilo treba naše ugotovitve preveriti z drugimi metodami in na ta način pridobiti bolj podrobne odgovore. Predlagamo tudi, da se izvedejo kvantitativne študije, ki bi ugotovljale skladnost različnih delovnih nalog in osebnih značilnosti prostovoljcev. Na osnovi tipičnih lastnosti prostovoljcev, ki opravljajo določene delovne naloge, bi se lahko pripravili načrti za privabljanje prostovoljcev, ki ustrezajo določeni organizaciji in delovnim nalogam. Če bi organizacije vključile prostovoljce, ki se ujemajo z njihovimi vrednotami, interesi in stališči, bi verjetno le-ti dlje časa vztrajali v prostovoljskih aktivnostih.

Omejitve

Podatke za našo raziskavo smo pridobile s pomočjo spletne ankete, kjer so udeleženci odgovarjali na odprto vprašanje. Zaradi tega določeni odgovori niso bili dovolj podrobni, poglobljeni in jasni. Z drugimi metodami, kot sta intervju ali fokusne skupine, bi dobile bolj jasne in celostne opise delovnih nalog, ki jih opravljajo prostovoljci.

Prav tako je bila raziskava narejena v času pandemije covid-19. Ukrepi, ki so (bili) veljavni zaredi tega, so vplivali tudi na prostovoljska dela. Verjetno prostovoljci niso navedli vseh prostovoljnih delovnih nalog, ki jih običajno opravljajo, saj jih v času pandemije niso mogli opravljati.

Zaključek

Z raziskavo smo oblikovale razvrstitev prostovoljskih del v Sloveniji. Kategorije 2. reda, ki smo jih izluščile iz vseh enot analize, so: delo s specifičnimi starostnimi skupinami, delo z ranljivimi, izobraževanje, nerazvrščene, pisanje, objavlanje in administracija, skrb za zdravje in sodelovanje ter organizacija družabnih aktivnosti. Razvrstitev je lahko v pomoč organizacijam

pri privabljanju novih prostovoljcev. Če to izpostavijo pri promociji, bodo prihodnji prostovoljci seznanjeni z naravo prostovoljskega dela že vnaprej, kar pomeni, da se bodo na oglas za prostovoljce bolj verjetno prijavi tisti, ki so to delo dejansko pripravljani opravljati.

Literatura

- Diez de Medina, R. (2011). *Manual on the measurement of volunteer work*. International Labour organisation.
- Dingle, A., Sokolowski, W., Saxon Harrold, S. E. K., Davis Smith, J. in Leigh, R. (2001). *Measuring volunteering: A practical toolkit*. Independent Sector.
- Gril, A., Tančič, A., Vidmar, M. in Brečko, B. M. (2006). *Prostovoljno delo mladih v Ljubljani: Zaključno poročilo: raziskovalni projekt za potrebe MOL za leto 2005*. Pedagoški inštitut.
- Hacin Beyezoglu, K. (2019). *Utemeljena teorija*. Interno gradivo pri predmetu Razvojnopsihološke teorije.
- Rakar, T., Deželan, T., Vrbica, S. Š., Kolarič, Z., Črnak Meglič, A. in Nagode, M. (2011). *Civilna družba v Sloveniji*. Uradni list Republike Slovenije.

WHAT DO VOLUNTEERS DO? CLASSIFICATION OF WORK TASKS OF VOLUNTEERS IN SLOVENIA

Our qualitative study was based on a research question: What are the tasks that Slovenian volunteers do most often? To answer this, we asked volunteers from various Slovenian institutions the following question: "Which are the volunteer work tasks that you do most often? You can list several tasks." Our sample consisted of 694 participants. The purpose of our study was to form a classification system of volunteer work tasks using the Grounded Theory approach. We first used the procedure called open coding, with which we identified 30 categories. We then used axis coding, with which we narrowed down our list of categories by joining similar categories together. This results in the final seven categories, as follows: participation and organizing of social activities, helping vulnerable individuals, volunteer work with specific age groups, teaching, helping others maintain or regain their health, uncategorized, and writing, posting, publishing and paperwork. The participants most often listed volunteer work tasks that belonged to the first category (27 %), while they listed tasks belonging to the last category least often (4 %). Our volunteer work classification is the first such system in Slovenia, and could be further developed and used for research into volunteer work in this context.